

Effekterna måste vara socialt acceptabla

Läste ledaren "Varning för oppositionsanpassning" i det förra numret av SvT (3/96). Jag tycker att det är alldeles för bekvämt och alldeles för farligt att som Jonas Hellman och Anders E Borg bara hävda att "om det inte genomförs några besparingar i dag kommer det att krävas ännu större och ännu mer omoraliska ingrepp i framtiden". Enligt min mening borde man i stället hävda: "Eftersom det krävs så stora och så ingripande förändringar och besparingar är det särskilt nödvändigt att utforma dem på ett så socialt godtagbart sätt som möjligt."

Det är viktigt att se till de sammantagna effekterna på olika hushåll av olika åtgärder, även om de hanteras av olika departement och av olika utskott vid olika tillfällen. Så har inte skett. Som besparingarna inom familjepolitiken utformats har de i orimligt stor utsträckning drabbat de större barnfamiljerna – vilka redan inledningsvis hade en sämre bärkraft. Hade man i stället låtit besparingarna drabba jämnare hade man till och med kunnat genomföra sammantaget större besparingar!

Det är också en fråga om inlevelseförmåga och etik. Jag hävdar bestämt att man inte har rätt att över en natt dra undan mattan för stora grupper hårt kämpande medborgare. Ändå accepterar

partier som m, fp och c kritiklöst förslaget om särskilt hårda neddragningar av bostadsbidragen för dem som lever "politiskt inkorrekt", dvs själva tar hand om barnen och/eller bor i högbelånat egenhem (där för övrigt flerbarnsfamiljerna är en stor grupp som därigenom drabbas flerdubbelt).

Vad är det till exempel för konsekvens i att (som m gör), skriva förslag om återinförda vårdnadsbidrag för småbarnsfamiljer när man samtidigt accepterar särskilda försämringar av bostadsbidragen (på nära 12.000 kronor per år) för dem som tar hand om sina barn själva och är beroende av bostadsbidrag? Eller att vilja underlätta egnahemsboende när man samtidigt skär ner bostadsbidragen väsentligt hårdare för detta än för hyresberoende?

Det är särskilt viktigt för ett parti som vill genomföra verkliga besparingar att vara konstruktivt och konsekvent. Flerbarnstilläggen infördes en gång på initiativ av moderaterna. Praktiskt taget alla EU-länder har i dag infört sådana. När riksdagen med bred majoritet skurit ned och för "nya" barn avskaffat dessa har man samtidigt gjort sig av med ett instrument som var både billigt och träffsäkert.

Även moderaterna måste bemöda sig om att tränga igenom den bökiga och föga charmfulla materia som alla olika regler utgör så att effekterna blir socialt acceptabla och inte – som de nu

beslutade besparingarna på bostadsbidragen – går stick i stäv med de egna frihetliga målen. Detta är både mer konstruktivt och "mer moraliskt" än att krypa bakom uttryck som "om det inte genomförs några besparingar i dag kommer det att krävas ännu större och ännu mer omoraliska ingrepp i framtiden".

Ingegerd Troedsson
f d Talman (m)

Trovärdig opposition fullt möjligt!

I Svensk Tidskrift 3/96 gör ledarsidan en något besynnerlig distinktion mellan å ena sidan "trovärdigt regeringsalternativ" och å andra sidan "utpräglad oppositionspolitik". Begreppen görs normativa och slutsatsen blir att de båda företeelserna skulle vara oförenliga: är man ett trovärdigt regeringsalternativ så för man ingen oppositionspolitik och gör man det senare så utgör man inget trovärdigt regeringsalternativ. I ledarens användning av begreppet "trovärdigt regeringsalternativ" anar man lite diffust en uppmaning till anpassning och medspel, medan "utpräglad oppositionspolitik" skulle vara lite ohederligt populistiskt, delvis riskfyllt och därför undvikas. Ändå lyckades socialdemokraterna förena de båda strategierna under den förra mandatperioden; partiet förde en mycket populistisk

politik och tog ändå över regeringsmakten 1994. Det socialdemokratiska partiet var uppenbart ett trovärdigt regeringsalternativ. Nu sätter ledaren upp ett varningens finger för att moderaterna skall börja föra en mer utpräglad oppositionspolitik. Ekvationen går inte riktigt ihop.

Den som för en utpräglad oppositionspolitik kan självfallet vara ett trovärdigt regeringsalternativ. Det kräver emellertid ett tydligt, konsistent och heltäckande program som förs fram på ett övertygande och konsekvent sätt under intern sammanhållning. Knappast i något av dessa avseenden har väl heller moderaterna sina svagaste punkter. Ledarsidan har därför rätt i att en aldrig så hurtfrisk politik men disparat och utan sammanhang och helhetssyn inte gärna framstår som ett bra regeringsalternativ.

Själva essensen i SvT:s ledare är att moderaterna nu verkligen borde "ta tillvara" och stödja de besparingsförslag som regeringen lägger, eftersom allmänhetens uppfattning ändå skulle vara att moderaterna i själva verket är för i princip alla

besparingar som över huvud taget något parti föreslår (utom möjligen på försvaret). Däri skulle ligga att man utgör ett trovärdigt regeringsalternativ, eftersom ingen på allvar tror att moderaterna i regeringsställning skulle "skona" de områden som man nu valt att göra. Så behöver det emellertid inte vara.

Det moderata framtids-samhället skiljer sig på många sätt helt från socialdemokraternas, i den mån det senare över huvud taget kan urskiljas. Att moderaterna i sin vårmotion om ekonomin väljer inga eller mindre besparingar på vissa områden behöver faktiskt inte vara utslag av populism, som ledaren antyder ("gråta med änglarna" etc). Snarare är det nog så att förslagen är en konsekvens av en grundläggande syn på det offentliga respektive det civila ansvarsområdena. Det är t ex ingen fix idé att moderaterna ogillar förslaget om halverade barnpensioner.

Det är således inte heller i en djupare mening oväsentligt hur man väljer att göra besparingar, tvärtom, även om kravet på att matematiken måste gå ihop är viktigt. Moderaterna kan genom ett heltäckande ekonomiskt program självfallet framstå som trovärdiga, hur mycket programmet än skiljer sig från regeringens eget. Det avgörande för trovärdigheten är ju med vilken fasthet man sedan står upp för denna politik

den dag man hamnar i regeringsställning. Centern har ju för tillfället en självpåtagen roll som stödtrupp åt regeringen, vilket har gjort centerns politiska profil om möjligt än suddigare. I vilken utsträckning detta har gjort centern till ett starkare regeringsalternativ kan ju verkligen diskuteras. I grunden strävar nämligen alla partier efter regeringsmakten, Olof Johanssons betydanden till trots!

*Gustaf Hallqvist,
Kristianstad*

Svensk Tidskrift svarar:

Opposition och besparingar är förenligt

Ingegerd Troedsson och Gustaf Hallqvist kritiserar båda vår ledare "Varning för oppositionsanpassning". Poängen i deras kritik är – lite förenklat – att moderaterna inte bör ställa upp på alla besparingsförslag som den socialdemokratiska regeringen lägger.

Riktigt så långt gick vi inte i ledaren. Däremot tycker vi att det är viktigt att en kultur etableras som inne-bär att oppositionspartier konsekvent röstar för besparingsförslag som de själva hade kunnat tänka sig att acceptera i regeringsställning. Åtgärder för att sanera statsfinanserna får inte fällas enbart för att det finns relevant detaljkritik.

Intressant att notera är att varken Ingegerd Troedsson eller Gustaf Hallqvist försvarar moderaternas agerande i de exempel som vi lyfter fram i ledaren. Det är svårt att tro att moderaterna, om de själva hade suttit i regeringsställning, hade dragit sig för att höja högkostnadstaket för läkemedel med några hundralappar. Det är också svårt att tro att de hade tvekat att sänka assistentersättningen för handikappade. Bidragen för att återskapa våtmarker hade de nog, tyvärr, velat behålla ändå.

Vi tycker gott att moderaterna hade kunnat rösta för regeringens besparingsförslag på dessa punkter. Det är ett illavarslande tecken att partiet inte gjorde det.

*Jonas Hellman
Anders E Borg*

Mer lyhördhet behövs

Varje parti måste förändras! Detta sade Carl Bildt i en intervju hos Britt-Marie Mattson i TV i somras som svar på frågan om de internationella erfarenheterna gett honom en ny syn på sitt eget parti. Carl Bildt har rätt. En organisation som räds egna förändringar för att möta nya krav från omvärldens har problem.

I nummer 2/96 av Svensk Tidskrift framförde vi några synpunkter på hur vi skulle önska att moderaternas

arbetsformer bör förnyas.

Vi menar att partiet måste bli mycket tydligt i ett antal centrala frågor. Så tydligt att ingen tvekan skall råda om vad vi moderater anser. Däremot måste vi våga släppa ambitionen att ha åsikter i detaljer, som t ex om EUs jordgubbspolitik. Låt varje medborgare och medlem själv få bilda sig en uppfattning och tillåt mångfald. Med en tydligt ideologisk kärna behövs det inga parti-pamfletter för att i varje detalj förklara partiets ståndpunkt. Dessutom menar vi att det finns ett värde i att låta människor tänka själva. Ett parti som säger sig hylla individen och inte ger individen tid att själv bilda sig en uppfattning är inte bra.

Vi är inte förvånade att våra synpunkter inte får stå oemotsagda i SvT. (Kurt Danieli respektive Tyrgils Saxlund). Vi är dock övertygade om att det i mångt och mycket handlar om en generationsfråga. Unga människor köper inte färdiga paket i samma utsträckning som äldre. Respekten för överhetens förslag till åtgärder är borta. Det är av godo anser vi.

Under våren har partiets arrangerat s k "öppna samtal". Varför inte förankra denna arbetsform på regional och lokal nivå? Det har vi gjort inom Malmöförbundet med gott resultat. Skapa fler möjligheter till öppna diskussioner BBS moderat är ett bra första

steg. Låt processen med att ta fram nya program få ta längre tid och lyssna på medlemmarna. Första utkast till nya program behöver inte vara färdiga böcker.

Våra förslag till förändringar av partiet är ett sätt att möta nya generationers krav på politiken, men gör också partiet mer lyhört för förändringar.

*Inge Garstedt
Anders Ydstedt*

Vem vrider om armen på Olle?

Tänk er situationen: Sverige behöver förändras radikalt på en rad områden: företagarklimat, skattetryck, arbetsmarknadens funktion, utbildningens kvalitet osv.

Tänk er vem som ska göra det: Sveriges två utpräglade konservativa grupperingar i ohelig allians. Riksdagens båda ohöjligt intressebevakande och gruppegoistiska partier.

Om det inte var så allvarligt skulle man gapskratta. Det är som att utse sköldpaddan till expressbud eller göra Kenth Pettersson till VD i ett serviceföretag.

Både Göran Persson och Olof Johansson utstöter med jämna mellanrum mantrat "ansvar". Det är fint att "ta ansvar för Sverige". Men det gör de ju inte! Tvärtom avstår de notoriskt från alla ansvarsfulla åtgärder: omläggning av politiken för att förbättra tillväxten, möjliggöra långt fler nya företag, reformera den skadliga arbetsrätten osv. Gör denna särintressenas och förändringsobenägenhetens kärlekspar något alls så är det skrapningar på ytan, kosmetiska utspel utan äkta halt.

Med socialdemokraterna är det som det är. Låt dom köra i diket och fastna i gyttjan rejält. Med centern är det värre. Detta parti behövs i varje realistiskt framtidsscenario dom en del av ett borgerligt regeringsunderlag. Men då måste Olle, Pekka, Andreas och övriga virrtomtar återföras

till dagordningen.

Som ett slags politikens frigångare har de utan nämnvärd kritik kunnat hjälpa fram socialistiska kompromisser och bakåtsträveri. De påstår sig ha förbättrat regeringens förslag och gjort stordåd i det tysta. Vad de nu än haft för sig märker nationen ingenting gott: arbetslösheten ökar istället för minskar, färre istället för fler nya företag startas, allmänhetens framtidstro är idag svartare än på länge. Vi slåss med Albanien om att ha Europas äldsta personbilsbestånd (kanske en centerframgång, trots allt?).

Centern kommer inte självmant att överge sin nuvarande pedestal, där man som en ansvarsdrogad papegoja anklagar alla andra (utom regeringen) för "lättsinne" och "kortsiktighet".

Någon måste ta på sig uppgiften att rycka stjärtfjädrarna ur denna märkliga skapelse. Ansvaret ligger hos borgerligheten. Dess politiska företrädare har

hittills inte vågat ta bladet från munnen av rädsla att centern med sårat ego ska krypa än närmare in i den mjuka perssonska famnen.

Vem tar på sig rollen att göra klart att centern likaväl som socialdemokraterna bär ansvaret för att hundratusentals människor i onödan hålls kvar i arbetslöshet? Att den ekonomiska tillväxten med rödgrön politik aldrig kommer att bli tillräcklig för att klara viktiga gemensamma uppgifter som vård och utbildning? Att centern vill kasta tiotals miljarder och omtanken om miljön i sjön för att få tillfredställa sin kärnkraftsnoja?

Finns modet hos borgerligheten? Vågar någon hålla i yxan? Jag är inte säker. Jag kan förvisso inte garantera att hårda bandage är framgångsrika. Men ett vet jag: får centern lulla vidare i lugn och ro finns det ringa hopp om Sverige och en borgerlig regering under överskådlig tid.

*Magnus Forsman
Nyköping*